

ЛІТЕРАТУРА

1. Процишин Т.Ю. Локалізація в контексті перекладу. Студентський науковий альманах. Випуск № 1 (14). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль. 2017. 275 с.
2. Процишин Т.Ю. Адаптація контенту відеоігор в процесі їх локалізації. Студентський науковий альманах. Випуск № 1 (16). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль. 2019. с. 138-141.
3. Череднюк Т. Особливості локалізації ігор. Описи. URL: <http://sbt.localization.com.ua/article/osoblivosti-lokalizatsiyi-ihor-opisi/>
4. (дата звернення 11.03.2020)
5. Bernal-Merino M. A. Challenges in the translation of video games URL: <http://www.fti.uab.es/tradumatica/revista/num5/articles/02/02.pdf> (дата звернення 12.03.2020)
6. Holovatska Y., Protsyshyn T. Localization as a means of intercultural communication: translation aspect. Наукові записки. Випуск 164. Серія: Філологічні науки. Кропивницький «КОД», 2018. С. 518-521
7. Holovatska Y., Protsyshyn T. Localization of videogames in terms of translation studies. Наукові записки. Випуск 175. Серія: Філологічні науки. Кропивницький «КОД», 2019. С. 743-747

Станіславчик Юлія

Науковий керівник – канд. філол. наук Гоца Н.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАД ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У МУЛЬТСЕРІАЛАХ

У сучасних мовах з досить розвиненою системою словотворення щороку з'являється десятки тисяч неологізмів. У житті людей постійно виникають нові явища і предмети, і, відповідно, з'являються слова, які їх називають. Через деякий час ці слова перестають бути новими, і одна частина нових утворень припиняє своє коротке існування, а інша частина закріплюється в мові, починає широко використовуватися і стає невіддільною частиною життя людей.

Тому актуальність представленої розвідки полягає у проблемі недослідженості поняття «оказіоналізм» та труднощах, які виникають при відтворенні таких одиниць.

Оказіоналізм вивчалися багатьма зарубіжними та вітчизняними дослідниками. Так, зокрема великий внесок у теорію okazіонального словотворення зробили О. Г. Ликов, В. В. Лопатін, В. В. Єлісеєва (вивчала okazіоналізми як засіб створення комічного ефекту), Н. Г. Бабенко (досліджував okazіоналізми у рамках художнього тексту), А. О. Іванов, Н. І. Фельдман, Е. І. Ханпіра та ін. На українському мовному просторі особливості утворення авторських новоутворень вивчали Г. М. Вокальчук, В. В. Герман, О. А. Стишов, Н. А. Адах, К. В. Брігікова. Але не вирішеним залишається проблема перекладу okazіоналізмів у мультсеріалах, адже перекладачеві необхідно піклуватися не тільки про якість перекладу, а й про досягнення бажаного впливу на глядачів, для залучення їх уваги та встановлення кращого «контакту» з ними.

Мета цієї статті – аналіз okazіоналізмів та визначення домінантних способів їх відтворення.

Матеріалом послуговували термінологічні словники, 28 okazіональних одиниць з англійських мультсеріалів, таких як «Найхоробріші воїни» та «Футурама» та їх переклади українською мовою.

Оказіоналізм – індивідуально-авторський неологізм, створений письменником відповідно до наявних в мові словотворчих моделей і використовується виключно в умовах наданого контексту, як лексичний засіб художньої виразності або мовної гри. Оказіоналізми зазвичай не отримують широкого поширення і не входять у словниковий склад мови [1, с. 413]. Оказіоналізми можуть легко існувати, але бути не закріплені традиціями вживання. Індивідуальні новоутворення володіють підвищеною виразністю завдяки власній незвичайності на тлі канонічних, нормативних утворень. Вони, як правило, експресивно забарвлені та зберігають свою новизну незалежно від реального часу утворення [2, с. 144].

Сьогодні, термін «оказіоналізм» досить широко застосовується в лінгвістичній літературі. Але загальноприйнятого єдиного визначення okazіональних слів досі немає. Одні дослідники

підкреслюють те, що це авторські слова, інші вказують на нетривалість їх існування в мові, треті вважають доречним використовувати термін «неологізм», але з характерними визначеннями (художні, індивідуальні, стилістичні).

Існує багато причин, що спонукають авторів до створення власних новоутворень:

1) Необхідність точно відтворити думку; 2) Прагнення коротко висловити думку; 3) Потреба підкреслити своє ставлення до предмета мовлення, дати йому свою характеристику, оцінку; 4) Прагнення своєрідним виглядом слова звернути увагу на його семантику; 5) Необхідність зберегти ритм твору, забезпечити риму; 6) Потреба уникнути тавтології [3].

Словотвірна структура індивідуальних новоутворень, набуває особливого значення саме при перекладі, оскільки розкриття конотативних значень і збереження їх в тексті перекладу сприяє відтворенню авторської прагматики та дозволяє розкрити творчі можливості різних мов.

Проблема перекладу okazіональних новоутворень була актуальною завжди. Розмовна мова постійно піддається змінам, і це створює ще більше труднощів у перекладі, не кажучи вже про використання нових, ще незакріплених, слів. Тому дуже важливо дотримуватися адекватності при перекладі й, по можливості, шукати належні еквіваленти до іноземних okazіональних новоутворень.

Okazіоналізми слід більше вивчати з тієї причини, що вони вимагають від перекладача певних зусиль і нестандартних перекладацьких рішень. Оскільки авторські новоутворення відносяться до безеквівалентних мовних одиниць, їх здебільшого важко перекладати. Вони є втіленням нової форми та нового значення. Труднощі перекладу okazіоналізмів обумовлені особливостями цих слів і відмінностями між системами мови оригіналу та мови перекладу.

Аби уникнути труднощів при перекладі okazіональних одиниць, вважаємо за потрібне розглянути та проаналізувати засоби, якими користуються перекладачі в процесі відтворення таких незвичайних слів.

Матеріалом для дослідження були обрані мультсеріали, адже сьогодні вони надзвичайно сюрреалістичні – розповідають про подорожі в космос чи майбутнє, де герої розмовляють інопланетними мовами, чи земними мовами, які піддалися прогресу; вони швидко реагують на будь-які культурно-соціальні зміни, а часом заповнюють прогалини, які не встигає заповнювати література, тобто – це все сприятливі умови для утворення авторських неологізмів.

Проаналізувавши мультсеріал «Футурама» та «Найхоробріші воїни» ми відібрали 28 прикладів перекладу okazіональних новоутворень. Також розглянемо популярні засоби та способи відтворення, які можуть спричинити труднощі перекладу, або навпаки, допоможуть уникнути їх та зберегти адекватність перекладу. Відповідно до теорії В. Н. Комісарова, він поділяє перекладацькі трансформації на граматичні, лексичні та комплексні. Згідно цієї класифікації ми дослідили способи відтворення okazіоналізмів та виділили найактуальніші з них.

1) **Транскрипція і транслітерація.** Першим способом перекладу індивідуальних новоутворень, є графічне або фонемне відтворення слова. Завдяки цим засобам зберігається зовнішня форма okazіоналізму, але з'являються труднощі в сприйнятті, адже читач, що не є носієм мови оригіналу, вважатиме набір звуків або словоскладання просто безглуздом. Наприклад:

El Chupanibre – *Ель Чупакнібрей* [4; 5]. *El Chupanibre* – це посилання на міфічне мексиканське створіння «*El Chupacabra*», яке висмоктувало кров у кіз та інших свійських тварин. В мультсеріалі ця okazіональна одиниця була власною назвою каналізаційного чудовиська. Замість транслітерації перекладачі використали транскрипцію, від чого слово звучить природніше для українського глядача, адже нашому народу знайоме таке створіння;

2) **Генералізація.** Цей спосіб полягає в перекладі okazіональної одиниці узагальненим словом. Наприклад:

freezer-doodle \ *cryo-thingie* – *морозильник* [4; 5]. Оригінальні okazіоналізми є синонімами до винаходу, який називається «*cryogenic tube*» – *a freezer that keeps people safely frozen until the time the person inside is to be released*. Перекладач відтворив їх використовуючи генералізацію, для узагальнення, та кращого сприйняття;

3) **Калькування.** Сутність калькування полягає у створенні нового слова або виразу в мові перекладу, що копіює структуру вихідної одиниці. Цей спосіб є найбільш вдалим, коли в

українській мові немає аналога слова, а дослівний переклад повністю передає зміст оригінального новоутворення. Наприклад:

bunless people (buns – сідниці) – *беззаді люди*; *spacemallow* (space + marshmallow) – космічні зефірки; *braindogs* – мізкопси [6] – усі ці одиниці вдало перекладені українською мовою, адже вони є зрозумілими для глядача, та звучать природно. Зі способом калькування виникає найменше труднощів у відтворенні, адже перекладачу достатньо лиш розуміти оказіональну одиницю та вміти знайти правильний відповідник в українській мові – аби утворене слово чи вираз не викликали запитань.

4) **Вилучення.** Усунення надлишкових оказіональних елементів [7, с. 226]. Використавши цей спосіб, перекладач може позбутися деяких труднощів, проте нові труднощі можуть виникнути, коли контекст вимагає перекладу того чи іншого оказіоналізму:

cryo-numbulator (cryogenic + numb) [6] – це оказіональна назва криогенного апарату, проте в процесі відтворення перекладачі вирішили використати спосіб опущення. Скоріш за все тому, що більше це слово не зустрічатиметься у мультсеріалі.

Отже, проаналізувавши 28 оказіональних одиниць ми дійшли такого висновку, що найчастіше, аби уникнути труднощів та проблем з адекватністю перекладу, перекладачі мультсеріалів використовували спосіб калькування (39%). Транскрипція і транслітерація – 25%, конкретизація – 14%, вилучення – 10%, генералізація – 2 – 7%, антонімічний переклад – 4%.

Тож, проблеми й особливості перекладу авторських оказіоналізмів слід завжди враховувати. Правильний вибір слова для повного відтворення значення в перекладному тексті є однією з основних і найбільш складних завдань перекладача. Тому, переклад оказіоналізмів вимагає достатніх фонових знань та досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Розенталь Д.Э., Теленкова М.А. Словарь–справочник лингвистических терминов. Москва, 2001. 624 с.
2. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Либідь, 2001. 224 с.
3. Оказіоналізм (філологія). 2019. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Оказіоналізм_\(філологія\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Оказіоналізм_(філологія)) (дата звернення: 04.02.2020).
4. Futurama. 1999. URL: <http://lelang.ru/english/series/futurama-na-anglijskom-s-subtitrami-2-sezon/> (дата звернення: 14.01.2020).
5. Футурама. 1999. URL: <https://simpsonsua.tv/futurama-sezon-2/664-futurama-2-sezon-20-seriya.html> (дата звернення: 14.01.2020).
6. Bravest Warriors. 2012. URL: <https://zloekino.ru/series/BravestWarriors> (дата звернення: 04.02.2020).
7. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Москва, 2008. 240 с.

Головата Уляна

Науковий керівник – канд. філол. наук Ладика О.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «WHITE-PICKET FENCE » У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Постановка проблеми. На даному етапі розвитку лінгвістики важливе місце займає концепт. Він є невід’ємною частиною свідомості та мовної картини світу. Особливого значення сьогодні набувають дослідження саме лінгвокультурних концептів, адже вони відображають етно- та соціокультурні норми, лінгвоменталітет певного етносу та поєднують у собі знання людей про світ, їхній досвід, розуміння ними реальності. Вони є посередниками між культурою і мовою. Оскільки концепт WHITE-PICKET FENCE є явищем суто американської культури, тому дослідження його вербалізаторів дасть нам можливість визначити не лише ставлення американців до обраного нами концепту, їхні асоціації та оцінки, а також особливості менталітету та культури американців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема взаємодії культури та мови є досить актуальною у наш час, а тому лінгвокультурний концепт займає важливе місце у лінгвістиці і його дослідженню присвячено багато праць науковців: С.О. Аскольдова, А.П. Бабушкіна, С.Г. Воркачова, В.В. Воробйова, В.І. Карасика, З.Д. Попової, В.М. Телії, Г.Г.